USTAWA ŁOWIECKA

OBOWIĄZUJACA

W B. ZABORZE PRUSKIM

SPOLSZCZYŁ I PRZYPISAMI OPATRZYŁ

B. ŚLASKI

RADCA PROKURATORJI

POZNAŃ
CZCIONKAMI DRUKARNI „DZIENNIKA POZNAŃSKIEGO"
1921.

USTAWA ŁOWIECKA

OBOWIĄZUJĄCA

W B. ZABORZE PRUSKIM

SPOLSZCZYŁ I PRZYPISAMI OPATRZYŁ

B. ŚLASKI

RADCA PROKURATORJI

POZNAŃ

CZCIONKAMI DRUKARNI „DZIENNIKA POZNAŃSKIEGO"

1921.

SŁOWO WSTĘPNE.

Wydawnictwo niniejsze czyni przedewszystkiem zadość potrzebie praktycznej: pruska bowiem ustawa łowiecka nie przestaje obowiązywać w dwóch naszych województwach zachodnich, a ogłaszana jest po raz pierwszy w przekładzie polskim.

Prócz tego, wzmiankowana ustawa, pomimo zbytniej rozwlekłości w układzie i zawiłego wysłowienia, właściwego tego rodzaju tekstom niemieckim, traktuje rzecz obszernie i jest niewątpliwie doskonalszym tworem prawodawczym, aniżeli nader lakoniczne przepisy o polowaniu, obowiązujące od r. 1871 w b. Kongresówce, a nawet ustawa łowiecka z r. 1897, wydana dla b. zaboru austrjackiego. Publikowany więc tu tekst polski może posłużyć zarazem jako materjał porównawczy dla przyszłego jednolitego ustawodawstwa łowieckiego ziem Rzpltej.

W końcu winienem nadmienić, iż przekład nastręczał niekiedy trudności terminologiczne; starałem się te trudności ominąć, nie tworząc wyrażeń z własnej fantazji, lecz czerpiąc je z nieprzebranej skarbnicy naszego języka.

Poznań, w kwietniu 1921 r.

Tłomacz..

Pruska Ustawa Łowiecka

z dnia 15 lipca 1907 r.
(P. G. S. 1907, s. 207.)

Rozdział pierwszy.

Zakres prawa polowania.

§ 1.

Do zwierzyny łownej należą:

a) łosie, jelenie, daniele, sarny i dziki, zające, bobry, borsuki (jaźwce), lisy, żbiki i kuny leśne (tumaki);

b) głuszce, cietrzewie i jarząbki, kuropatwy, pardwy właściwe i szkockie, przepiórki, bażanty, dzikie gołębie, drozdy (kwiczoły), bekasy, dropie, kuliki, chruściele (derkacze), żurawie, orły (zyse, bieliki, rybołowy, gadożery i orły krzykliwe), dzikie łabędzie, dzikie gęsi, dzikie kaczki, wszelkie inne ptactwo błotne i wodne z wyjątkiem czapli popielatych, bocianów, nurów, traczów, kormoranów, tudzież łysek.

§ 2.

Prawo polowania przysługuje każdemu właścicielowi na gruncie jego nieruchomości.

Prawo to, jako rzeczowe, nie może być na przyszłość odłączane od gruntu nieruchomości.

§ 3.

Prawo polowania wolno wykonywać jedynie na terenach łowieckich (samoistnych i zbiorowych) oraz na obszarach,bądź do samoistnych terenów wcielanych, bądź do zbiorowych terenów dołączanych.

Rozdział drugi.

Tereny łowieckie.

§ 4.

Samoistne tereny łowieckie mogą być tworzone z należących do jednego właściciela, w razie zaś współwłasności do ogółu współwłaścicieli, przestrzeni, które

1) bądź stale i całkowicie są zabezpieczone przed wdzieraniem się zwierzyny,

2) bądź w jednym lub kilku obwodach gminnych (dominjalnych) zajmują przydatny do użytku rolniczego lub leśniczego obszar conajmniej 75 hektarów i w swej łączności nie są przerwane obcą dziedziną. Nie będzie uważany za przerwę łączności rozdział, jaki tworzą wody i groble, podobnież drogi, kanały i koleje z przydatkowemi powierzchniami (odpadki ochronne, powierzchnie wykopowe, nasypowe, dworce i t. p.). Powierzchnie te mają być wcielane do samoistnego terenu łowieckiego w razie, gdy posiadacz na wcielenie to przystaje; jeśli leżą między różnymi terenami łowieckimi, wcielenie nastąpi po połowie. Gdyby wszakże droga graniczna znajdowała się w obrębie własności posiadacza przyległego samoistnego terenu łowieckiego, korzysta on z prawa polowania na całej drodze. Gdy posiadacz terenu na wcielenie przystaje, właściciel powierzchni może żądać wynagrodzenia dzierżawnego; przytem, w razie niedojścia do skutku porozumienia względem wysokości owego wynagrodzenia, należy postąpić tak, jak wskazuje § 19.

Samoistny teren łowiecki nie może być tworzony z samych tylko dróg, grobel i rzek oraz z takich smug przydatkowych, wiodących wzdłuż dróg, kanałów i kolei, które z powodu swej nieznacznej szerokości nie pozwalają na prawidłowe odbywanie polowania. Podobne powierzchnie nie wytwarzają też łączności przy formowaniu samoistnego terenu łowieckiego dla leżących osobno powierzchni.

Na samoistnych terenach łowieckich, utworzonych z powierzchni, stale i całkowicie zabezpieczonych przed

wdzieraniem się zwierzyny, ale nie odpowiadających wymaganiom p. 2 ust. 1, polowanie na lotną zwierzynę może się odbywać tylko za zezwoleniem władzy łowiecko-policyjnej Gdy ubita lub złowiona zwierzyna lotna chowana jest na sąsiednich terenach łowieckich, winna być bezwarunkowo odstawiona posiadaczom takowych za opłatą przez nich strzałowego. Przy udzielaniu powyższego zezwolenia należy zastrzedz, jakie gatunki zwierzyny lotnej mogą być ubijane, czy ma być odstawiana ta zwierzyna i komu, tudzież jakie strzałowe należy za to uiszczać.

Władza łowiecko-policyjna na żądanie strony interesowanej rozstrzyga, czy pewna powierzchnia stale i całkowicie zabezpieczona jest przeciw wdzieraniu się zwierzyny, czy można odbywać tu polowanie na lotną zwierzynę i na jakich warunkach, albo też czy powierzchnie, wymienione pod p. 2 ust. 2, przydatne są do uformowania samoistnego terenu łowieckiego lub do wytworzenia łączności. Od tej decyzji wolno się zażalić w okresie dwutygodniowym do *wydziału obwodowego* [1]), który orzeka ostatecznie.

Wolno będzie utworzyć samoistny teren łowiecki również wówczas, gdy upatrzone w tym celu dziedziny leżą w kilku okolicach kraju, rządzących się odmiennymi w powyższej materji przepisami prawodawczymi. W takim wypadku stosować należy przepisy, rozciągające się na większą część dziedzin. Gdy wielkość jest taka sama, podstawą będzie ten przepis, który dla utworzenia samoistnego terenu łowieckiego wymaga większej powierzchni.

§ 5.

Samoistny teren łowiecki tworzy właściciel, mający prawo do odbywania na nim polowań.

---

[1]) Wydział obwodowy, nm. Bezirksausschuss, składa się z prezesa rejencji, jako przewodniczącego, oraz 6 członków: 2 z mianowania i 4 z wyboru *wydziału prowincjonalnego* (Provinzial-Ausschuss), będącego organem samorządu. Na mocy rozporządzenia ministerjalnego z dnia 21/II 1920 r. instytucję tę w b. zaborze pruskim przemianowano na „*wojewódzki sąd administracyjny*", przyczem zmieniono jej ustrój (p. Dz. Urz. Min. b. dz. pr. Nr. 10, poz. 81).

Jeżeli oświadczy on, iż zrzeka się wszystkich lub niektórych powierzchni dla celów utworzenia samoistnego terenu łowieckiego, w takim razie teren łowiecki utworzony będzie z ustąpionych powierzchni stosownie do § § 7 i 10. W razie wydzierżawienia tych powierzchni na odbywanie polowań, powyższe zrzeczenie się obowiązuje na czas trwania umów dzierżawnych i poczytuje się za istniejące w dalszym ciągu, gdy nie będzie cofnięte najdalej na sześć miesięcy przed ich ekspiracją; zobowiązuje ono i prawobiercę.

Gdyby na powierzchniach, tworzących samoistny teren łowiecki, istniało dziedziczne lub ograniczone co do czasu prawo używalności albo użytkowanie wówczas prawa właściciela przysługują pożytkownikowi[1]).

§ 6.

Jeżeli samoistny teren łowiecki stanowi współwłasność więcej, niż trzech osób, prawo polowania ma być wykonywane najwyżej przez trzech współwłaścicieli.

Osoby prawne, towarzystwa akcyjne, towarzystwa komandytowo-akcyjne, spółki zarejestrowane oraz towarzystwa z ograniczoną poręką nie mogą wykonywać prawa polowania inaczej, jak w drodze wydzierżawienia lub przez trzech conajwyżej płatnych strzelców, albo też muszą takowego zaniechać.

§ 7.

Wszystkie przestrzenie obwodu gminnego (dominjalnego), nie należące do samoistnego terenu łowieckiego i obejmujące łączny obszar conajmniej 75 hektarów, tworzą zbiorowy teren łowiecki.

Za ochwaleniem atoli *wydziału powiatowego*[2]) lub, gdy interesowana jest gmina miejska, wydziału

---

[1]) Ale nie dzierżawcy, chyba że przejął on i polowanie.

[2]) Kreisausschuss, organ administracji powiatowej, złożony: z naczelnika powiatu, jako przewodniczącego, oraz 6 członków, na sejmiku powiatowym wybieranych; jest zarazem sądem administracyjnym I-ej instacji. Używam utartego wyrażenia „wydział powiatowy", choć właściwsze byłoby: „delegacja powiatowa".

obwodowego można z nich utworzyć i kilka zbiorowych terenów łowieckich, zupełnie odrębnych, byle żaden z owych terenów nie zawierał mniejszego obszaru łącznego od 250 hektarów. W drodze wyjątku w interesie spółki łowieckiej może nastąpić zmniejszenie obszaru do 75 hektarów.

Za ochwaleniem wydziału powiatowego lub, gdy interesowana jest gmina miejska, wydziału obwodowego przestrzenie obwodu gminnego (dominjalnego) lub ich części, przydatne do utworzenia zbiorowego terenu łowieckiego, można zespolić z jednorodnemi a przytykającemi do nich bezpośrednio całkowitemi lub częściowemi przestrzeniami jednego lub kilku innych obwodów gminnych (dominjalnych) w zbiorowe tereny łowieckie, zawierające conajmniej 75 hektarów w jednym ciągu.

Podział obwodu gminnego (dominjalnego) na kilka zbiorowych terenów łowieckich oraz zespół takich terenów z kilku całkowitych obwodów gminnych (dominjalnych) lub z ich części nie powinien być dokonywany na czas krótszy, niż lat sześć, a w razie wydzierżawienia polowania na zbiorowym terenie łowieckim, trwa conajmniej przez okres umowy dzierżawnej.

Przestrzenie, które przynajmniej w stosunku 90% ogranicza las, obszaru łącznego ponad 750 hektarów, tworzący tylko jedną dziedzinę, muszą być wcielone do samoistnego terenu łowieckiego, do którego ów las należy, na żądanie jego posiadacza. Z żądaniem tem należy się zgłosić do naczelnika łowiectwa najdalej w dacie upływu terminu, wyznaczonego na przejrzenie warunków dzierżawy (§ 21). Przepis powyższy nie stosuje się wówczas, gdy zamknięte dokoła przestrzenie zajmują conajmniej 75 hektarów jednociągłego obszaru, albo gdy pozostałe po ich odłączeniu przestrzenie obszaru gminnego (dominjalnego) jużby 75 hektarów nie obejmowały.

§ 8.

Przestrzenie obwodu gminnego (dominjalnego), które nie należą w myśl § § 4 i 7 do terenu łowie-

ckiego, dołącza się do sąsiadujących zbiorowych terenów łowieckich, albo też można z takowych oraz przyległych przestrzeni innego obwodu gminnego (dominjalnego) utworzyć osobny zbiorowy teren łowiecki, obejmujący conajmniej 75 hektarów łącznego obszaru.

Jeżeli przestrzenie powyższe całkowicie lub w przeważnej części zamyka dokoła jeden teren łowiecki, to należy wprost zaproponować ich wcielenie posiadaczowi lub przedstawicielowi terenu.

§ 9.

Gdyby w razie nieistnienia w sąsiedztwie zbiorowego terenu łowieckiego wcielenie do przyległego samoistnego terenu było niepodobne albo do skutku nie doszło, a nie dałoby się również wytworzyć osobnego zbiorowego terenu łowieckiego, obejmującego conajmniej 75 hektarów jednociągłego obszaru, wówczas przestrzenie, o które chodzi, należy bądź wcielić, bądź dołączyć do osobno położonego terenu łowieckiego. Jeżeli mają one jednego właściciela lub kilku współwłaścicieli, osobno zaś położony samoistny teren łowiecki jest również w ich posiadaniu, wówczas należy powyższe przestrzenie oddać im w tym celu na życzenie, z warunkiem, iżby tworzyły z przestrzeniami samoistnego terenu łowieckiego całość rolną lub leśnogospodarczą.

Z tychże przestrzeni, wziętych oddzielnie lub w połączeniu z jednorodnemi przestrzeniami innego obwodu gminnego (dominjalnego), można utworzyć odrębny zbiorowy teren łowiecki, nie obejmujący 75 hektarów jednociągłego obszaru, a gdy należą do jednego właściciela lub kilku współwłaścicieli, — takiż teren samoistny.

§ 10.

Jeżeli w wypadku, przewidzianym w § 8 ust. 2, przestrzenie bądź całkowicie, bądź w przeważnej części otoczone są lasem o łącznej powierzchni ponad 750 hektarów, tworzącym jedną dziedzinę, posiadacz zaś samoistnego terenu łowieckiego, obejmującego las, nie życzy sobie wcielenia tych przestrzeni, wówczas w ra-

zie niedojścia do skutku zarządzeń, przewidzianych w § 8 p. 1. i w § 9 p. 1, można z pominięciem takowych utworzyć z powyższych przestrzeni odrębny zbiorowy teren łowiecki, nie obejmujący 75 hektarów łącznego obszaru, a gdy należą do jednego właściciela lub kilku współwłaścicieli, — takiż teren samoistny.

§ 11.

Zarządzenia, poczynione w duchu § § 8 i 9, pozostaną w mocy aż do innego uregulowania sprawy; nowe jej uregulowanie może nastąpić dopiero po upływie 6 lat, co nie uchybia przepisowi § 14. To samo dotyczy wydzierżawienia przestrzeni, wymienionych w § 4 ust. 1 p. 2 ze strony posiadacza przyległego samoistnego terenu łowieckiego.

W razie utworzenia odrębnego terenu łowieckiego, co przewiduje § 10, posiadacz otaczającego terenu łowieckiego mocen jest domagać się wcielenia otoczonych powierzchni, jako dzierżawy, i to nawet wówczas, gdy teren pomieniony został wydzierżawiony.

§ 12.

Przestrzenie, dołączone do zbiorowego terenu łowieckiego, uważane być mają za jego cząstki.

Wcielenia do samoistnego terenu łowieckiego dokonywa się w formie dzierżawy wedle wartości pożytków z polowania. Wartości tej należy dochodzić podług zasad ekonomicznego traktowania łowów. Pomijając wyjątek, wskazany w § 4 ust. 1 p. 2 ust. 1, za podstawę do oceny wydzierżawionych działek brać należy conajmniej opłaty dzierżawne z sąsiednich terenów łowieckich przy wejrzeniu w warunki szczególne.

§ 13.

Wolno właścicielom wyłączać ze zbiorowego terenu łowieckiego służące do rybitwy jeziora i stawy, nie przydatne do utworzenia samoistnych terenów łowieckich, wraz z będącemi na nich wyspami, byle by te należały do nich w całości.

Władza łowiecko-policyjna może nadać to samo prawo co do pewnych powierzchni przedsiębiorcom kanałów spławnych, skoro istnieją dane, przemawiające za tem, iż odbywanie polowania nie da się pogodzić ze względami na bezpieczeństwo ruchu.

Na rozporządzenie władzy łowiecko - policyjnej wolno wnieść skargę w drodze sporno - administracyjnej.

Wykonywanie prawa polowania na przestrzeniach wyłączonych winno chwilowo ustać.

O tem wyłączeniu należy dać znać naczelnikowi łowiectwa najdalej w dacie upływu terminu, wyznaczonego na przeglądanie warunków dzierżawy (§ 21).

Wyłączone przestrzenie bierze się w rachubę przy oznaczaniu minimalnej powierzchni zbiorowych terenów łowieckich (§ § 7 — 9).

§ 14.

Jeżeli przestrzenie, należące do wydzierżawionego zbiorowego terenu łowieckiego, stale i całkowicie zabezpieczone są przed wdzieraniem się zwierzyny (§ 4 ust. 1 p. 1) albo są połączone z innemi przestrzeniami w jednociągły 75 - hektarowy obszar w duchu § 4 ust. 1 p. 2, właściciel z upływem każdego roku dzierżawy mocen jest sam wykonywać prawo polowania, byle o tym zamiarze uprzedził na pół roku zgóry pełnomocnika oraz dzierżawcę zbiorowego terenu łowieckiego. W tym wypadku dzierżawca polowania uzyskuje prawo w tej samej dacie zrzucić się z umowy, skoro wypowie ją na 5 miesięcy z góry. Jeżeli przestrzenie utracają przymiot samoistnego terenu łowieckiego, wówczas same przez się przypadną na rzecz zbiorowego terenu łowieckiego przy istnieniu warunków § 7 ust. 1, w przeciwnym razie należy zgodnie z przepisami § § 7 — 10 względem nich postanowić, chyba że właściciel wyłączy je ze zbiorowego terenu łowieckiego w myśl § 13. W razie dołączenia ich do zbiorowego terenu łowieckiego, przypadająca do uiszczenia cena dzierżawna wzrośnie w stosunku nowego obszaru terenu do dotychczasowego. Wolno

atoli dzierżawcy zrzucić się z umowy, skoro różnica przewyższa 1/10 dotychczasowego obszaru terenu.

§ 15

zostaje pominięty, gdyż nie dotyczy b. zaboru pruskiego.

§ 16.

Właściciele dziedzin, objętych zbiorowym terenem łowieckim, składają spółkę łowiecką, która ma przymiot osoby prawnej.

Sprawowanie interesów spółki łowieckiej, tudzież jej sądowe i pozasądowe przedstawicielstwo zleca się naczelnikowi łowiectwa. Naczelnikiem tym jest zwierzchnik gminy (burmistrz, sołtys, zwierzchnik dominjalny).

Jeżeli dziedziny, objęte zbiorowymi terenami łowieckimi, położone są w kilku obwodach gminnych (dominjalnych), właściwego naczelnika łowiectwa wskaże władza nadzorcza (§ 70).

Ustawowy zastępca zwierzchnika gminy wyręcza go w razie potrzeby i na stanowisku naczelnika łowiectwa.

W okręgach miejskich burmistrz mocen jest powierzyć sprawowanie obowiązków naczelnika łowiectwa oraz zastępstwo innym członkom magistratu.

§ 17.

Naczelnicy łowiectwa stanowią: w przedmiocie wytworzenia z jednego obszaru gminnego (dominjalnego) kilku odrębnych zbiorowych terenów łowieckich, zespolenia kilku całkowitych obwodów gminnych (dominjalnych) lub poszczególnych części takiego obszaru z drugim obwodem gminnym (dominjalnym) lub częściami takowego w zbiorowy teren łowiecki (§ 7 ust. 2 i 3), tudzież w przedmiocie wcielenia przestrzeni, nieobjętych żadnym terenem łowieckim, do samoistnego takiego terenu, dołączenia ich do zbiorowego terenu łowieckiego, albo utworzenia z nich odrębnego terenu łowieckiego bądź samoistnego, bądź zbiorowego (§ 7 ust 5, § § 8 — 10).

Zadaniem naczelników łowiectwa jest również układ o wynagrodzenie dzierżawne wedle § 7 ust. 5, § § 8 i 9.

Decyzje i układ o wynagrodzenie dzierżawne wolno będzie każdemu przeglądać w ciągu dwóch tygodni. O tem, gdzie i kiedy można je przeglądać, oznajmić należy w sposób, w danej miejscowości praktykowany.

W okresie przeglądowym każdy interesowany posiadacz ziemski może wnieść opozycję przed wydział powiatowy, a gdy sprawa dotyczy okręgu miejskiego, przed wydział obwodowy.

Jeżeli sprzeciw założony zostanie w wypadku § 7 ust. 2 i 3, decyzja zatwierdzająca może zapaść dopiero po prawomocnem zakończeniu postępowania opozycyjnego, w innych zaś wypadkach po upływie terminu opozycyjnego.

§ 18.

Gdy w sprawie, dotyczącej przestrzeni z dwóch lub kilku obwodów gminnych (dominjalnych), nie dojdzie do porozumienia między naczelnikami łowiectwa (§ 17 ust. 1), rozstrzyga ją w wypadkach § § 8 i 9 wydział powiatowy, skoro zaś sprawa dotyczy okręgu miejskiego — wydział obwodowy.

§ 19.

Gdy w wypadku § 7 ust. 5, § 8 ust. 2 i § 11 ust. 2 posiadacz otaczającego samoistnego terenu łowieckiego oświadczy gotowość zadzierżawienia, lecz nie będzie osiągnięte porozumienie co do wysokości wynagrodzenia dzierżawnego, sprawę rozstrzyga wydział powiatowy, skoro zaś ta dotyczy okręgu miejskiego, — wydział obwodowy.

§ 20.

Korzystanie z polowania na zbiorowym terenie łowieckim polega w ogólności na wydzierżawieniu (§ 21).

Wszakże z upoważnienia wydziału powiatowego, a w okręgach miejskich — wydziału obwodowego naczelnik łowiectwa może polowanie całkowicie puścić

odłogiem (zawiesić), albo też dozwolić odbywania onego na rzecz spółki łowieckiej za pośrednictwem conajwyżej trzech płatnych strzelców.

Upoważnienie to może być każdej chwili cofnięte.

Na zbiorowych terenach łowieckich, gdzie zwierzyna wyrządza szkody, polowanie nie może pozostawać odłogiem, gdy którykolwiek z uczestników spółki łowieckiej temu się sprzeciwi. Sprzeciw dopuszczalny jest każdej chwili i ma być wytaczany przed naczelnika łowiectwa. Od jego rezolucji służy zażalenie w terminie dwutygodniowym do wydziału powiatowego, a w okręgach miejskich — do wydziału obwodowego.

§ 21.

Wydzierżawieniem winien się zająć naczelnik łowiectwa.

O sposobie wydzierżawienia rozstrzyga interes spółki łowieckiej.

Naczelnik łowiectwa winien podać do wiadomości zamierzony przez się sposób wydzierżawienia trybem, w danej miejscowości praktykowanym. Projektowane przezeń warunki dzierżawy winny być w ciągu dwóch tygodni udostępnione dla wszystkich do przeglądania. O tem, gdzie i kiedy można je przeglądać, należy nadmienić w obwieszczeniu o sposobie wydzierżawienia.

Każdy uczestnik spółki łowieckiej mocen jest w okresie przeglądowym wnieść opozycję przeciwko sposobowi wydzierżawienia oraz warunkom dzierżawy przed wydział powiatowy, a w okręgach miejskich — przed wydział obwodowy.

O miejscu i dacie wydzierżawienia, gdy ma nastąpić w drodze przetargu publicznego, należy ogłosić conajmniej na dwa tygodnie przedtem w sposób, w danej miejscowości praktykowany, tudzież w gazecie, przez władzę łowiecko-nadzorczą wskazanej.

§ 22.

Do wydzierżawienia stosują się pozatem poniższe zasady:

1. Umowy dzierżawne winny być zawierane na piśmie;
2. Polowanie na jednym terenie łowieckim należy wogóle wydzierżawiać conajwyżej trzem osobom, wszakże z upoważnienia wydziału powiatowego, a w okręgach miejskich — wydziału obwodowego wolno je puścić w dzierżawę w interesie spółki łowieckiej i większemu gronu osób lub stowarzyszeniu myśliwców o nieograniczonej liczbie członków;
3. Oddzierżawy dozwolone są jedynie za zgodą wydzierżawiającego i ochwaleniem wydziału powiatowego, a w okręgach miejskich — wydziału obwodowego;
4. Okres dzierżawny winien być wogóle oznaczany conajmniej na lat 6, a conajwyżej na lat 12, jednakże z upoważnienia wydziału powiatowego, a w okręgach miejskich — wydziału obwodowego może być zmniejszony w interesie spółki łowieckiej do lat trzech lub zwiększony do lat osiemnastu;
5. Wydzierżawienie polowania osobom, nie mającym przymiotu krajowców, wymaga ochwalenia władzy łowiecko-nadzorczej.

§ 23.

Naczelnik łowiectwa winien udostępnić wszystkim przeglądanie umowy dzierżawnej w przeciągu dwóch tygodni. O tem, gdzie i kiedy można ją przeglądać, należy oznajmić w sposób, w danej miejscowości praktykowany.

Każdy uczestnik spółki łowieckiej mocen jest w okresie przeglądowym wnieść opozycję przeciwko umowie dzierżawnej przed wydział powiatowy, a w okręgach miejskich — przed wydział obwodowy. Atoli sprzeciw ten nie może dotyczyć sposobu wydzierżawienia i warunków dzierżawy, skoro określone one zostały w drodze postępowania, wytkniętego w § 21.

§ 24.

Umowy dzierżawne, uchybiające powyższym przepisom, są nieważne.

Sprawy w przedmiocie nieważności, wynikłe między naczelnikiem łowiectwa a dzierżawcą polowania, rozstrzygane będą w drodze sporno-administracyjnej [1]).

Do rozstrzygania ich w pierwszej instancji powołany jest wydział powiatowy, a w okręgach miejskich — wydział obwodowy.

Władza łowiecko - nadzorcza ma prawo zakazać dzierżawcy odbywania polowań, dopóki trwa postępowanie sporno-administracyjne, wytoczone co do nieważności, i poczynić stosowne zarządzenia względem innego korzystania z łowiectwa. Na zakaz powyższy i zarządzenia wolno się dzierżawcy zażalić, jak o tem bliżej poucza § 70.

§ 25.

Naczelnik łowiectwa odbiera ceny dzierżawne oraz inne wpływy za pożytki z polowania i, po potrąceniu przypadających na spółkę wydatków, dzieli je między uczestników spółki danego obwodu w stosunku do powierzchni odnośnych dziedzin.

Plan podziałowy z bezwarunkowem wyliczeniem wpływów i wydatków udostępniony będzie wszystkim uczestnikom spółki do przeglądania w ciągu dwóch tygodni. Naczelnik łowiectwa obowiązany jest zapowiedzieć w sposób, w danej miejscowości praktykowany, gdzie i kiedy plan ów można będzie przeglądać.

W ciągu dwóch tygodni od daty upływu terminu przeglądowego wolno wystąpić z zarzutem przeciwko planowi podziałowemu do naczelnika łowiectwa.

Od jego wyrzeczenia wolno w dwutygodniowym terminie zażalić się przed wydziałem powiatowym, a w okręgach miejskich — przed wydziałem obwodowym. Powyższe przepisy stosować należy również przy wcielaniu przestrzeni do samoistnego terenu ło-

---

[1]) Inne spory z tytułu umowy dzierżawnej należą do zwykłej drogi sądowej.

wieckiego (§ 4 ust. 1 p. 2 ust. 1, § 7 ust. 5, §§ 8 i 9) z tem zastrzeżeniem, iż przypadające do wypłaty wynagrodzenie będzie po potrąceniu wydatków dzielone wyłącznie między właścicieli wcielonych przestrzeni.

Jeżeli dochody z polowania z dawnego zwyczaju obracano na cele dobra publicznego, może to nie ulegać zmianie; wszakże każdy posiadacz dziedziny mocen jest domagać się wypłaty przypadającej nań cząstki.

Czynności kasowe spółki łowieckiej prowadzić będzie kasa gminna, za co może otrzymywać stosowne wynagrodzenie, które oznaczy wydział powiatowy, a w okręgach miejskich wydział obwodowy.

§ 26.

W wypadkach § 17 ust. 4, 5, §§ 18, 19, 20 ust. 2, 4, § 21 ust. 4, § 22 p. 2, 3, 4, § 23, § 25 ust. 7, § 52 ust. 2 decyzja jest ostateczna, atoli naczelnikowi łowiectwa, a przy wcieleniu do samoistnego terenu łowieckiego (§§ 8 i 9) również właścicielom wcielonych przestrzeni w dwutygodniowym terminie służy od decyzji wydziału powiatowego zażalenie do wydziału obwodowego, od zapadającego w pierwszej instancji postanowienia wydziału obwodowego zażalenie do *rady prowincjonalnej*[1]), wreszcie w tym samym terminie, gdy chodzi o wysokość wynagrodzenia dzierżawnego (§ 17 ust. 2 i § 19), naczelnik łowiectwa i właściciele wcielonych przestrzeni, a w wypadku § 19 także posiadacz samoistnego terenu łowieckiego mają prawo żądać rozprawy głośnej w drodze sporno-administracyjnej. Gdy z żądaniem tem wystąpi kilka osób, do tego upoważnionych, należy przewód połączyć. Zapadła decyzja obowiązuje wszystkich interesowanych.

---

[1]) Provinzialrat, składa się z naczelnego prezesa, jako przewodniczącego, wyższego urzędnika administracyjnego oraz 5 członków, na sejmiku prowincjonalnym obieranych. Na mocy rozporządzenia ministerjalnego z dn. 21. II. 1921 r. instytucję tę przemianowano na „Wojewódzką Radę Administracyjną", przyczem zmieniono jej ustrój (p. Dz. Urz. Min. b. dz. pr. Nr. 10, poz. 81).

§ 27.

Zarówno dzierżawcy zbiorowych terenów łowieckich, jak i posiadacze samoistnych takich terenów mają prawo trzymać w swych rewirach strzelców.

W wypadku § 6 ust. 2 i § 20 ust. 2 na posady strzelców mogą być przyjmowani jedynie pełnoletni mężczyźni, którym niema zasady odmawiania wobec §§ 34 i 35 świadectwa myśliwskiego.

§ 28.

W obrębie wszelkich warowni jedynie zarząd wojskowy mocen jest zezwalać na odbywanie polowań szczególnie upoważnionym do tego osobom.

Nazewnątrz tych warowni, jakoteż dokoła prochowni i podobnych zakładów utworzy i oznaczy swym kosztem zarząd wojskowy obwody czyli rejony o powierzchni jednociągłej, wewnątrz których nie będzie wolno odbywać polowań z rusznicą pod grozą grzywny od 150 do 600 marek.

Najdalsza odległość linji zewnętrznej od wyskakujących kątów stoku, prochowni i podobnych zakładów ma wynosić 300 kroków. Odgraniczania dokonywają wspólnie: władza forteczna i delegaci zwierzchności gminnej (dominjalnej) oraz urzędu powiatowego.

Rozdział trzeci.

Świadectwa myśliwskie.

§ 29.

Każdy polujący winien mieć przy sobie świadectwo myśliwskie, wydane na własne nazwisko. Do wydawania takich świadectw upoważniony jest naczelnik powiatu, a w okręgach miejskich urząd policyjny tej miejscowości, gdzie żądający świadectwa zamieszkuje, lub wolno mu polować.

Osoby, nie będące obywatelami państwa, ani w kraju nie zamieszkałe, mogą uzyskać świadectwo myśliwskie za poręczeniem osoby, w kraju zamieszkałej. Świadectwo wyda wówczas władza, kompetentna w stosunku do poręczyciela. Poręczyciel ten odpo-

wiada majątkowo za grzywny, wymierzane otrzymującemu świadectwo na mocy niniejszej ustawy, lub za wykroczenie przeciwko innym przepisom łowiecko-policyjnym, tudzież za koszta śledcze.

§ 30.

Świadectwo myśliwskie nie jest potrzebne:
1. do wybierania czajczych i mewich jaj;
2. do naganek i tym podobnych posług pomocniczych, odbywanych przy polowaniu;
3. do polowania z polecenia lub upoważnienia władzy łowiecko - policyjnej w przypadkach, prawem przewidzianych. Polecenie lub upoważnienie zastępuje wówczas właściwe świadectwo.

§ 31.

Świadectwo myśliwskie służy na cały obszar kraju. Wydawane być ma pospolicie na rok (świadectwo roczne). Atoli osoby, które pragną polować jedynie dorywczo, mogą uzyskiwać świadectwo na przeciąg trzech kolejnych dni (świadectwo dzienne).

§ 32.

Za świadectwo roczne uiszcza się opłatę w kwocie mk. 500, za świadectwo dzienne — w kwocie mk. 100.[1]) Osoby, nie będące obywatelami państwa, ani w kraju nie zamieszkujące, ani też nie mające tu posiadłości ziemskiej z czystym dochodem do opodatkowania gruntowego w kwocie 150 mk., winny uiszczać wyższą opłatę, mianowicie 15000 mk. za świadectwo roczne i 1000 mk. za świadectwo dzienne.[1]) Poza rzeczoną opłatą, nie będą pobierane ani koszta sporządzenia, ani stemplowe.

Za opłatą jednej marki interesowany może uzyskać duplikat świadectwa.

Opłata za świadectwo wpływa do kasy powiatowej, bądź miejskiej. Szafunek wpłynionych sum należy do przedstawicielstwa odnośnego związku komunalnego.

---

[1]) Na mocy dekretu ministerjalnego z d. 22/II r. b.

§ 33.

Opłaty wyżrzeczonej za świadectwo myśliwskie nie uiszczają: osoby, które złożyły przysięgę na zasadzie § 23 ustawy o defraudacjach leśnych z d. 15/IV 1878 r., oraz osoby, odbywające praktykę, przepisaną dla rządowej służby leśnej. Bezpłatne świadectwo myśliwskie nie upoważnia jednak posiadacza do polowania na gruncie własnej lub dzierżawionej nieruchomości albo na takich dziedzinach, gdzie zadzierżawił on polowanie poza swym rewirem służbowym. Świadectwo takie winno być opatrzone stosowną wzmianką.

§ 34.

Świadectwa myśliwskiego należy bezwarunkowo odmówić:

1. osobom, które wzbudzają obawę, iż nie będą się ostrożnie obchodzić z bronią palną, lub narażą na szwank bezpieczeństwo publiczne;
2. osobom, dotkniętym utratą praw czci obywatelskiej, albo pozostającym pod dozorem policyjnym;
3. osobom, które w ostatniem dziesięcioleciu uległy karze więzienia conajmniej trzymiesięcznej
   a) za kradzież, roztrwonienie lub paserstwo,
   b) za wykroczenia przeciwko § § 117 — 119 i 294 Kod. Kar.

§ 35.

Świadectwa myśliwskiego wolno odmówić:

1. osobom, które w ostatniem pięcioleciu karane były więzieniem poniżej 3 miesięcy
   a) za kradzież, roztrwonienie lub paserstwo, raz jeden popełnione,
   b) za wykroczenia przeciwko § § 117 — 119 Kod. Kar.,
2. osobom, które w ostatniem pięcioleciu karane były za defraudację leśną, za występek łowiecki, za pogwałcenie § 113 Kod. Kar., za wykroczenie przeciwko jakiemukolwiek prze-

pisowi łowiecko-policyjnemu lub za samowolne strzelanie (§ § 367 p. 8 i 368 p. 7 Kod. Kar.).

§ 36.

Jeżeli dopiero po wydaniu świadectwa myśliwskiego zajdą lub staną się władzy wiadomemi okoliczności, któreby odmówienie takowego usprawiedliwiały, wówczas powołana do tego władza w wypadkach § 34 winna bezwarunkowo, a w wypadkach § 34 może unieważnić świadectwo i odebrać je posiadaczowi.

Wszakże opłata za świadectwo ani w całości, ani w części zwracana nie będzie.

§ 37.

Od rozporządzeń w przedmiocie odmówienia lub wycofania świadectwa myśliwskiego służą rekursy, wymienione w § § 127 — 129 ustawy o ogólnej administracji kraju z dn. 30/VII 1883 r. co do rozporządzeń policyjnych.

§ 38.

Osoba, zamierzająca polować w obrębie wytkniętych rejonów fortecznych, winna uprzednio złożyć swe świadectwo myśliwskie władzy fortecznej dla zaznaczenia okazki.

Rozdział czwarty.

Przepisy o ochronie.

§ 39.

Ochronie myśliwskiej podlegają:

1. łosie samce od 1 października do 31 sierpnia;
2. klempy i cielęta łosi przez cały rok;
3. jelenie i daniele samce od 1 marca do 31 lipca;
4. łanie i danielice, jak również cielęta jeleni i danieli od 1 lutego do 15 października;
5. kozły (rogacze) od 1 stycznia do 15 maja;
6. sarny i koźlęta od 1 stycznia do 31 października;
7. borsuki (jaźwce) od 1 stycznia do 31 sierpnia;

8. bobry od 1 grudnia do 30 września;
9. zające od 16 stycznia do 30 września;
10. głuszce od 1 czerwca do 30 listopada;
11. głuszce samice od 1 lutego do 30 listopada;
12. cietrzewie, jarząbki i bażanty koguty od 1 czerwca do 15 września;
13. cietrzewie, jarząbki i bażanty samice (kury) od 1 lutego do 15 września;
14. kuropatwy, przepiórki i pardwy szkockie od 1 grudnia do 31 sierpnia;
15. dzikie kaczki od 1 marca do 30 czerwca;
16. bekasy od 16 kwietnia do 30 czerwca;
17. dropie od 1 kwietnia do 31 sierpnia;
18. dzikie łabędzie, żurawie, kuliki, derkacze, oraz wszelkie inne ptactwo błotne i wodne, z wyjątkiem dzikich gęsi, od 1 maja do 30 czerwca;
19. drozdy (kwiczoły) od 1 stycznia do 20 września.

Dni, oznaczone powyżej jako daty początkowe i końcowe, należą do pory ochronnej.

Młodzież łosi, jeleni, danieli i sarn uważa się za cielęta do ostatniej włącznie daty lutego, następującego po urodzeniu.

Powyższe przepisy względem pór ochronnych nie stosują się do łowienia lub ubijania zwierzyny w ogrodzonych zwierzyńcach.

§ 40.

Ze względów na kulturę rolną lub pielęgnowanie zwierzyny Minister rolnictwa, dóbr państwowych i lasów może zezwolić na odstrzał klemp w okresie od 16 do 30 września.

Z tych samych pobudek wydział obwodowy w drodze decyzji mocen jest:

a) początek i koniec pory ochronnej dla rodzajów zwierzyny, wymienionych w § 39 p. 12—14, oraz koniec pory ochronnej dla kozłów oznaczyć inaczej, atoli nie wykraczając poza 14 dni od ustalonych tam dat;
b) przedłużyć porę ochronną dla drozdów (kwiczołów) do 30 września włącznie;

c) ograniczyć pory ochronne dla borsuków i dzikich kaczek albo całkowicie je znieść, tudzież przedłużyć takowe albo rozciągnąć na cały rok dla koźląt i bobrów.

Dopuszczalna z tej racji zmiana lub zniesienie pory ochronnej może nastąpić w różny sposób na całym obszarze lub w poszczególnych częściach danego obwodu *rejencji*[1], nadto zmiana w poszczególnych częściach jednego obwodu rejencyjnego.

Decyzja pod p. a może zapaść tylko na przeciąg roku.

§ 41.

Nie wolno zastawiać łapek (wnyków) do chwytania zwierząt łownych lub królików.

Zakaz ten nie rozciąga się na urządzanie przewiesi z wysoko umieszczanych sideł. Sposób odbywania takiego łowu może normować *prezes rejencji*[1] w drodze rozporządzenia policyjnego.

§ 42.

Jaja czajcze i mewie wolno zbierać tylko do 30 kwietnia włącznie. Wydział obwodowy mocen jest swą decyzją cofnąć ten termin do 10 kwietnia włącznie albo przedłużyć go względem jaj mewich do 15 czerwca włącznie.

Poza posiadaczem prawa myśliwskiego, zbierać jaja czajcze i mewie mogą inne osoby tylko w jego towarzystwie albo za piśmiennem jego upoważnieniem.

Nawet posiadaczowi prawa myśliwskiego nie wolno wybierać jaj lub młodych innej lotnej zwierzyny, przedmiotem łowu będącej, z wyjątkiem jaj, do wylęgu przeznaczonych.

Do wybierania jaj, mających służyć dla celów naukowych lub uczelnych, potrzebne jest upoważnienie władzy łowiecko-policyjnej.

---

[1]) Według obecnej nomenklatury w .b. zab. pruskim: województwo, wojewoda.

§ 43.

Poczynając od piętnastego dnia pory ochronnej, dla danego rodzaju zwierzyny określonej, aż do jej upływu nie wolno owej zwierzyny w całych sztukach lub w częściach, wyjąwszy przyrządzone do spożycia, w tym obwodzie, gdzie pora ochronna obowiązuje, ani przesyłać, ani obnosić, wystawiać lub ofiarowywać na sprzedaż, ani sprzedawać lub zakupywać, ani wreszcie w sprzedaży takiej zwierzyny pośredniczyć.

Powyższe ograniczenia nie dotyczą zbytu poszczególnych rodzajów zwierzyny z chłodni, skoro zbyt ten ulega kontroli, zaleconej rozporządzeniami właściwych ministrów. Koszta kontroli ponoszą posiadacze chłodni i mogą je odzyskiwać w formie opłaty podług taksy.

Poza tem prezes rejencji, właściwy według miejsca odbioru, może zezwalać na wyjątki, gdy chodzić będzie o przesyłkę, sprzedaż, zakup i pośrednictwo w sprzedaży żywej zwierzyny w celu odświeżenia krwi lub zaprowadzenia jakiego gatunku zwierzyny.

Przepisy ustępu pierwszego stosowane będą analogicznie do jaj czajczych i mewich.

§ 44.

Poczynając od piętnastego dnia pór ochronnych, przepisanych dla klemp, łań, danielic i sarn, aż do ich upływu nie wolno całych sztuk tego rodzaju zwierzyny, gdy płeć jej nie da się już z pewnością rozpoznać, bądź przesyłać, bądź na sprzedaż obnosić, wystawiać lub ofiarowywać, bądź sprzedawać, zakupywać lub w sprzedaży takiej zwierzyny pośredniczyć.

§ 45.

Przepisy § § 43 i 44 nie odnoszą się do zwierzyny, która uległa zajęciu lub konfiskacie w postępowaniu karnem, albo ubita została bądź z upoważnienia, bądź na zalecenie właściwej władzy, bądź w wypadkach, dozwolonych przez szczególne przepisy prawodawcze.

Kto wszakże taką zwierzynę jużto w całych sztukach, jużto w częściach przesyła, na sprzedaż obnosi, wystawia lub ofiarowywa, sprzedaje albo w sprzedaży takiej zwierzyny pośredniczy, winien posiadać zaświadczenie z określonym terminem od miejscowej władzy policyjnej albo też od zwierzchnika gminy (dominjum), upoważnionego przez nią do tej czynności za akceptatą naczelnika powiatu.

Kupujący winien żądać okazania sobie powyższego zaświadczenia.

§ 46.

Przesyłać zwierzynę wolno jedynie wówczas, gdy będzie dołączone świadectwo jej pochodzenia.

Bliższe co do tego przepisy wyda naczelny prezes albo prezes rejencji w drodze rozporządzenia policyjnego; mogą być przytem dopuszczone wyjątki względem żądania świadectwa pochodzenia, gdyby chodziło o niektóre pomniejsze gatunki zwierzyny.

§ 47.

Przepisy § § 43 — 46 stosują się również do zwierzyny, ubitej lub złowionej w ogrodzonych zwierzyńcach.

§ 48.

Wydział obwodowy mocen jest oznaczyć dla całego obszaru rejencji lub poszczególnych jego części te niełowne ptaki, na które stale lub chwilowo winien być rozciągnięty przepis wyjątkowy § 5 ust. 1 Prawa o ochronie ptactwa z d. 22/III 1888 r.[1])

§ 49.

W wypadkach § § 40, 42 i 48 decyzja wydziału obwodowego jest ostateczna.

§ 50.

W razie wprowadzenia do kraju lub ukazania się gatunków zwierzyny, dotąd nie napotykanych, ukaz

---

[1]) Uległo ono pewnym zmianom w tekście z d. 30.V 1908 r.

królewski określi, czy mają być łowne, a nadto oznaczy dla nich pory ochronne i przepisze kary za wykroczenie w tym przedmiocie.

Rozdział piąty.

Wynagrodzenie szkód od zwierzyny.

§ 51.

Względem szkód, wedle § 835 Kod. Cywil. wynagradzalnych a wyrządzonych przez dziki, jelenie, łosie, daniele lub sarny, albo przez bażanty, obowiązują poniższe przepisy.

§ 52.

Na zbiorowym terenie łowieckim wynagroda ciąży posiadaczy gruntów, tym terenem objętych, w stosunku do obszaru odnośnej przestrzeni. Przedstawicielem owych posiadaczy jest naczelnik łowiectwa.

Jeżeli przy wydzierżawianiu polowania na zbiorowych terenach łowieckich naczelnik łowiectwa nie zastrzegł, iż dzierżawca obowiązany będzie w całości zwracać wypłacane należności za szkody od zwierzyny, to podobne umowy dzierżawne winny być udostępnione dla ogółu do przeglądania w ciągu dwóch tygodni po oznajmieniu o tem trybem, w danej miejscowości praktykowanym (§ 23). Umowy powyższe wymagają dla swej ważności zatwierdzenia wydziału powiatowego, a w okręgach miejskich — wydziału obwodowego wówczas, gdy choć jeden z pożytkowników wniesie zarzut w okresie przeglądowym.

§ 53.

Wynagroda za szkody od zwierzyny na przestrzeniach, wcielonych do samoistnego terenu łowieckiego (§ 4 ust. 1 p. 2 ust. 1, § 7 ust. 5. § § 8 i 9), ciąży posiadacza tegoż terenu z tytułu dzierżawy.

W przypadku § 10 wynagroda ciąży posiadacza otaczającego samoistnego terenu łowieckiego nawet wówczas, gdy projekt wcielenia odrzucił, i utworzono odrębny teren łowiecki. Odnośne postępowanie ulega przepisom o wynagrodzeniu za szkody od zwierzyny

§ 54.

W razie gdy ulegną szkodzie ziemiopłody, których właściwą wartość można ocenić dopiero w dacie zbiorów, należy zwrócić szkodę w tym zakresie, jaki wypadłby w owej dacie.

§ 55.

Zamierzający domagać się wynagrody za szkodę od zwierzyny na mocy § § 51 — 53 winien opowiedzieć pretensję władzy policyjnej tej miejscowości, gdzie położona jest uległa szkodzie dziedzina, w ciągu trzech dni od daty otrzymania o tem wiadomości, podając ją jużto na piśmie, jużto do protokółu. Gdyby takiego opowiedzenia nie było, pretensja o wynagrodę upada.

§ 56.

Gdy opowiedzenie rzekomej szkody nastąpi w terminie, miejscowa władza policyjna celem zbadania jej i ocenienia oraz celem osiągnięcia dobrowolnej ugody wyznaczy niezwłocznie rozprawę na gruncie i wezwie na nią strony z ostrzeżeniem, iż bez względu na to, czy staną, szkoda zostanie zbadana i oceniona. Na tę rozprawę należy wezwać dzierżawcę polowania.

§ 57.

Każda z osób interesowanych ma prawo domagać się na rozprawie, aby ocena szkody została dokonana w drugim terminie, na krótko przed zbiorami. Żądaniu temu należy bezwarunkowo zadość uczynić.

§ 58.

Na zasadzie wyniku tych przedwstępnych czynności miejscowa władza policyjna wyda takąż rezolucję co do pretensji o wynagrodę oraz poniesione koszta i doręczy ją stronom na piśmie.

Doręczenie to odbywać się będzie wedle przepisów o doręczeniach wydziału powiatowego.

§ 59.

Na przedwstępne rezolucje wolno się zażalić w ciągu dwóch tygodni do wydziału powiatowego,

a w okręgach miejskich — do wydziału obwodowego.

Orzeczenia wydziału powiatowego i obwodowego mają tymczasową moc wykonawczą.

W razie niewniesienia zażalenia w ciągu dwóch tygodni, rezolucja staje się ostateczną i uzyskuje moc wykonawczą.

§ 60.

Do kosztów postępowania liczone być mają jedynie wydatki rzeczywiste, zwłaszcza milowe i wynagrodzenie biegłych, opłata woźnych i porta. Koszta postępowania poprzedniczego traktować należy jako część kosztów postępowania sporno-administracyjnego.

Rozdział szósty.

Zapobieganie szkodom od zwierzyny.

§ 61.

Gdy dziedziny, w pobliżu lasów położone a objęte zbiorowym terenem łowieckim, albo takie enklawy leśne, na których polowanie odstąpiono właścicielowi otaczającego je lasu (§ 7 ust. 5, § § 8 i 10) wystawione są na poważne szkody od zwierzyny wskutek przechodzenia jej z lasu, wówczas na wystąpienie poszkodowanych posiadaczy gruntów władza łowiecko-policyjna ma prawo, po uprzedniem zbadaniu potrzeby, i dopóki ta trwa, wezwać dzierżawcę polowania nawet w porze ochronnej do odstrzału zwierzyny. Jeżeli dzierżawca polowania, mimo powyższego wezwania, dostatecznie nie ochrania narażonych na szkody dziedzin, wówczas władza łowiecko-policyjna może samych posiadaczów upoważnić do łowienia wszelkimi dozwolonymi sposobami, a nawet zabijania, z użyciem strzelby, przechodzącej na ich dziedziny zwierzyny.

Podobne prawo może być nadane co do królików posiadaczom takich dziedzin, na których mnożą się te zwierzęta w ilości, szkodliwej dla uprawy pól i ogrodów. Rozporządzenie co do tego władzy łowiecko-policyjnej, mimo podanego zażalenia, będzie

tymczasowo obowiązywać aż do zapadnięcia decyzji wyższej.

Atoli zwierzyna, ubita lub złowiona przez posiadaczów dziedzin z mocy takiego upoważnienia władzy łowiecko-policyjnej, winna być za opłatą ustalonego zwyczajem w okolicy strzałowego koniecznie oddana dzierżawcy polowania, i stosowne oznajmienie uczynione w ciągu doby.

§ 62.

Jeżeli miejscowa władza policyjna stwierdzi w ciągu roku kalendarzowego niejednokrotne wyrządzenie szkód przez jelenie, łosie lub daniele, wówczas na żądanie osoby, za to odpowiedzialnej, lub mających prawo polowania władza łowiecko-policyjna winna zarówno dla narażonego terenu łowieckiego, jak i w razie potrzeby dla sąsiednich znieść na pewien okres ochronę zwierza - szkodnika i wezwać oraz znaglić do wystrzelania go posiadaczów polowania.

§ 63.

Jeżeli te środki zaradcze (§ 62) nie wystarczą, władza łowiecko-policyjna upoważni samych posiadaczów gruntów i innych pożytkowników do łowienia wszelkimi dozwolonymi sposobami, a nawet ubijania, z użyciem broni palnej, przechodzących na ich grunta łosi, jeleni i danieli.

§ 64.

Dziki wolno hodować jedynie w takich zagrodzeniach, zkądby nie mogły się wydostać. Skoro posiadacz polowania dopuści, by z jego ogrodzenia wychodziły dziki, odpowiada za szkody, wyrządzone przez nie poza ogrodzeniem.

Prócz posiadaczów polowania, każdemu posiadaczowi gruntu lub pożytkownikowi wolno w obrębie własnej dziedziny łowić i tępić dziki wszelkimi dozwolonymi sposobami oraz zatrzymywać je u siebie.

Władza łowiecko-policyjna może przytem zezwolić na korzystanie z broni palnej w ciągu określonego czasu.

Prócz tego, władza łowiecko-policyjna zarządzi wszystko, co potrzeba, w celu tępienia niebędących w zagrodzeniu dzików, jużto nakazując obławy policyjne, jużto podejmując inne kroki lub nakładając stosowne obowiązki na posiadaczów polowań na danym terenie oraz w lasach sąsiednich.

§ 65.

Każdy może nie dopuszczać zwierzyny do swych posiadłości, używając grzechotek, stawiając straszydła oraz płoty, nawet gdyby nie miał prawa polowania. Do odstraszenia jeleni, danieli i dzików wolno mu posługiwać się kundysami.

§ 66.

Władza łowiecko-policyjna może upoważnić posiadaczów sadów, ogrodów warzywnych i kwiatowych oraz szkółek drzewnych do ubijania w każdej porze z broni palnej ptactwa i zwierzyny, które wyrządzają szkody w pomienionych plantacjach. Posiadacz polowania mocen jest domagać się oddania mu ubitych zwierząt za zwykłe strzałowe, o ile te objęte są jego prawem łowieckiem.

Osobom, nie mającym prawa do uzyskiwania świadectw myśliwskich, upoważnienie takie nie powinno być udzielane; ulega ono przytem odwołaniu.

§ 67.

Właściciele i dzierżawcy połownych jezior i stawów, nie objętych samoistnym terenem łowieckim (§ 13 ust. 1), mogą być upoważnieni przez władzę łowiecko-policyjną nawet wówczas, gdy polowanie na nich się nie odbywa, do imania w każdym czasie wszelkim dozwolonym sposobem łownych i niełownych zwierząt, wyrządzających szkodę rybołówstwu, a więc i ubijania ich z użyciem broni palnej. Za przyzwoleniem władzy łowiecko-policyjnej upoważnienie powyższe może być udzielone wyraźnie oznaczonym pełnomocnikom właściciela lub dzierżawcy. Posiadacz polowania może się domagać, aby mu oddano za

zwykłe strzałowe ubite zwierzęta, o ile te objęte są jego prawem łowieckiem.

Osobom, nie mającym prawa do uzyskiwania świadectw myśliwskich, upoważnienie udzielane być nie powinno; wolno je przytem odwołać. W upoważnieniu tem należy wyraźnie oznaczyć gatunki zwierząt, na które rozciąga się prawo ubijania.

Nie narusza to w niczem szerzej zakreślonych przepisów ustawodawstwa rybołówczego.

§ 68.

Na zarządzenie lub odmówienie pomienionych środków zaradczych (§ § 66 i 67) przez władzę łowiecko-policyjną wolno się zażalić jedynie do wydziału obwodowego, a na decyzję tego wydziału — do Ministra spraw wewnętrznych oraz Ministra rolnictwa, dóbr państwowych i lasów.

Rozdział siódmy.

Władze.

§ 69.

Władzą łowiecko-policyjną jest naczelnik powiatu, a w okręgach miejskich — miejscowa władza policyjna.

Od decyzyj władzy łowiecko-policyjnej, zarządzających kroki z powodu zmniejszenia zwierzostanu albo odrzucających żądania względem nakazania lub dopuszczenia takiego zmniejszenia, służy w terminie dwutygodniowym zażalenie do wydziału obwodowego, którego orzeczenie jest ostateczne.

§ 70.

O ile ustawa niniejsza przepisów odmiennych nie zawiera, dozór nad sprawowaniem interesów zbiorowych terenów łowieckich wykonywa: w okręgach wiejskich naczelnik powiatu, a jako wyższa i ostatnia instancja — prezes rejencji, w okręgach zaś miejskich

— prezes rejencji, a w charakterze wyższej i ostatniej instancji — naczelny prezes.[1])

Zażalenia do władz nadzorczych winny być wnoszone we wszystkich instancjach w terminie dwutygodniowym.

§ 71.

Spory osób interesowanych o przywileje i powinności w przedmiocie polowania, oparte na prawie publicznem, rozstrzygane być mają w drodze sporno-administracyjnej, chyba że ustawa niniejsza zawiera nakaz odmienny.

W postępowaniu powyższem pierwszą instancją jest wydział powiatowy, a w okręgach miejskich — wydział obwodowy.

Rozdział ósmy.

Przepisy co do kar.[2])

§ 72.

Grzywnie do 200 marek[3]) ulega ten:

1. kto, polując, nie ma przy sobie świadectwa myśliwskiego lub równoznacznego z niem w myśl § 30 p. 3 certyfikatu;
2. kto poluje w obrębie wytkniętych rejonów fortecznych, nie mając przy sobie świadectwa myśliwskiego z zaznaczoną okazką (§ 38).

§ 73.

Grzywnie od 150 do 1000 marek ulegnie ten:

kto poluje bez uzyskania przepisanego świadectwa myśliwskiego albo korzysta z podobnego świadectwa, gdy z mocy § 36 zostanie unieważnione.

---

[1]) Instancji tej w b. zaborze pruskim niema, gdyż na wojewodów przeszły atrybucje zarówno prezesów rejencji, jak i naczelnych prezesów prowincji (p. art. 8 ustawy z d. 1. VIII. 1919 r., Dz. Ust. Nr 64, poz. 385).

[2]) Wykroczenia łowieckie przedawniają się trzema miesiącami.

[3]) Na zasadzie ustawy sejmowej z d. 21/III 1921 r. (Dz. Ust., poz. 181) stopa grzywien podniesiona została dziesięciokrotnie.

Jeżeli sprawca za takie samo wykroczenie w ostatniem pięcioleciu był już karany, to, poza grzywną, może nastąpić konfiskata jego przyborów myśliwskich oraz psów, które miał ze sobą w chwili wykroczenia, bez względu na to, czy są one własnością winowajcy, czy nie.

§ 74.

Terminy, w § 34 p. 3, § § 35 p. 1 i 2 i § 73 ust. 2 zakreślone, poczynają biedz z upływem tego dnia, w którym kara została odbyta lub darowana albo uległa przedawnieniu.

§ 75.

Chociażby kto miał przy sobie świadectwo myśliwskie, ale polował na cudzym terenie łowieckim nie w towarzystwie posiadacza polowania, lub nie mógł okazać jego piśmiennego zezwolenia,[1]) ściąga na się grzywnę od sześćdziesięciu do stu pięćdziesięciu marek.

§ 76.

Poniższe grzywny dosięgają tego, kto w porze ochronnej ubije lub ułowi:

1.	łosia	1500 mk.
2.	jelenia	„
3.	daniela	1000 mk.
4.	bobra	1000 mk.
5.	sarnę	600 mk.
6.	głuszca, dropia, łabędzia	300 mk.
7.	borsuka (jaźwca), zająca, cietrzewia lub jarząbka, bekasa lub bażanta	100 mk.
8.	kuropatwę, pardwę szkocką, przepiórkę, dziką kaczkę, żurawia, kulika, chruściela (derkacza) albo innego błotnego lub wodnego ptaka	50 mk.
9.	drozda (kwiczoła)	20 mk.

Przy okolicznościach łagodzących grzywna w wypadkach 1 — 4 może być umiarkowana do 150 ma-

---

[1]) Chociażby w formie dokumentu prywatnego.

rek, 5 i 6 — do 50 marek, w wypadkach 7 — 9 do 10 marek za sztukę.

§ 77.

Grzywną do 1500 mk. karany być ma ten:

1. kto w porze ochronnej poluje na zwierzęta, podlegające właśnie ochronie, chociażby ich nie ubił, ani ułowił;
2. kto wbrew przepisom § 41 zastawia łapki (wnyki), w które się mogą dostać zwierzęta łowne lub króliki.

Jeżeli w łapki dostanie się zwierzyna, dla której przepisana jest pora ochronna, wówczas nie powinna być wymierzana niższa kara od tej, jaka grozi z § § 50 i 76. To samo dotyczy zwierzyny, na którą nie rozciąga się pora ochronna z powodu, iż przebywa w ogrodzonych zwierzyńcach.

W razie wykroczenia przeciwko § 41 winna być wyrzeczona obok grzywny konfiskata sideł, bez względu na to, czy należą one do winowajcy, czy nie.

§ 78.

Grzywną do 1500 marek karany będzie:

kto z pogwałceniem § § 43, 44 i 45 bądź zwierzynę, bądź jaja czajcze lub mewie przesyła, na sprzedaż obnosi, wystawia lub zaofiarowywa, sprzedaje, zakupuje albo w sprzedaży takiej zwierzyny (jaj) pośredniczy.

Jeżeli sprawca wykonywa to z zawodu lub z nałogu, ulegnie grzywnie conajmniej 300 marek.

Obok grzywny winna nastąpić konfiskata będącej przedmiotem wykroczenia zwierzyny (jaj czajczych i mewich) bez względu na to, czy jest to własność winowajcy, czy nie; jeśli sprawca dokonał zakupu jedynie dla spożycia samemu, konfiskatą może nie być karany.

§ 79.

Wymierzaną podług powyższych przepisów grzywnę, w razie niemożności jej wydobycia, zastąpi kara aresztu w myśl § § 28 i 29 Kod. Kar.

§ 80.

Za grzywnę i koszta, na które ulegną skazaniu pozostający pod władzą, dozorem lub w służbie innej osoby i należący do grona jej domowników, winna być uznana odpowiedzialną ta ostatnia w razie niemożności skazanego, a to niezależnie od ewentualnej kary, spadającej na nią samą bądź na zasadzie niniejszej ustawy, bądź na zasadzie § 361 p. 9 Kod. Kar. W razie stwierdzenia, że czynu dopuszczono się bez wiedzy owej osoby, lub że nie mogła ona temu przeszkodzić, odpowiedzialność jej upada.

Jeżeli sprawca nie ma jeszcze skończonych lat dwunastu, wówczas osoba, w myśl poprzednich przepisów zań odpowiadająca, skazana zostanie, jako bezpośrednio odpowiedzialna, na zapłatę grzywny i kosztów. To samo dotyczy wypadków, gdy sprawca, mimo ukończenia lat dwunastu, nie ma jeszcze lat osiemnastu i z powodu braku zrozumienia, potrzebnego do oceny karygodności swego czynu, kwalifikuje się do uniewinnienia, lub gdy wskutek stanu, nie dopuszczającego swobodnego wyrażenia przezeń woli, nie podpada on karze.

Względem osób, uznanych z mocy wyż rozwiniętych przepisów za odpowiedzialne, grzywna na karę zamknięcia zamieniana nie będzie

Rozdział dziewiąty (§ § 81 — 86)

obejmuje przepisy przechodnie i końcowe, które praktyczną wartość utraciły.